

אוניברסיטת בן-גוריון בנגב
הפקולטה למדעי הרוח והחברה

המחלקה ללשון העברית תשפ"א 2021

שם הקורס: שפה וחברה

מס' קורס: 123-1-1451

שם המרצה: ד"ר רועי גפטר
שעות קבלה: יום ב' 15:00-14:00 בבנין 74 חדר 443

יעדי ההוראה:

כל אחד מאיתנו מדבר קצת אחרת – ודוברי השפה שמים לב להבדלים אלו ומתייחסים אליהם. בקורס זה נערוך היכרות עם סוציו-בלשנות: תחום המחקר הלשוני המוקדש לבחינת יחסי הגומלין בין שפה לבין צירים חברתיים - הן ברמת ההבדלים בין דוברים שונים (כגון גיל, זהות אתנית, מגדר ואחרים) והן ברמת ההבדלים הסגנוניים במסגרת הדיבור של דובר יחיד. נלמד גישות שונות למחקר סוציו-בלשני, ונשתמש בכלים שרכשנו כדי לבחון אילו מאפיינים לשוניים של השפה העברית מתפרשים בעיני הדוברים כבעלי משמעות חברתית.

פרשיות לימודים:

1. מבוא למחקר של שפה וחברה - היכרות עם תחום הסוציו-בלשנות
2. שונות לשונית בין דוברים ושונות לשונית אצל דובר יחיד
3. מחקר של שונות לשונית בקרב קהילת דוברים.
4. צירים חברתיים המשפיעים על מאפיינים לשוני – כיצד האופן שבו אדם מדבר מתפרש כאומר משהו על מי שהוא: מעמד סוציו-אקונומי, מיקום גיאוגרפי, גיל, מגדר, זהות אתנית
5. שונות סגנונית אצל דובר יחיד - והדרכים לחקור אותה ואת הקשרים בינה לבין צירים חברתיים.
6. הנוף הלשוני בישראל
7. סוציו-בלשנות בחברה רב-לשונית

משקל בציון הסופי ** (יש למחוק את המיותר)

נוכחות והשתתפות - 10% (נוכחות חובה)

בחנים *** - % _____

מטלות שוטפות - 30 %

מטלה מסכמת - 60 %

סיורים - % _____

סה"כ - 100%

רשימה ביבליוגרפית:

עברית

בולוצקי, שמואל. 2002. שונות פונולוגית ומורפולוגית בעברית המדוברת. מדברים עברית (תעודה י"ח), עמ' 278-239
 בן-טויליה, יעקב. 2002. "שונות לשונית על פני דורות בישראל". מדברים עברית (תעודה י"ח), עמ' 140-131.
 הנשקה, יהודית. 2013. "על לשון הפריפריה הישראלית: בין שיבוש לשאילה". מחקרים בלשון. 14: 186-175.
 מורג, שלמה. 1990. "העברית החדשה בהתגבשותה: לשון באספקלריה של חברה". קתדרה 56: 92-70.
 שורצולד, אורה. 2002. "גוני לשון בעברית בת-זמננו". תעודה מדברים עברית (תעודה י"ח) עמ' 140-131.

אנגלית

Eckert, Penelope. 1989. The whole woman: Sex and gender differences in variation. *Language Variation and Change* 1: 245–267.
 Labov, William. 1972. The social stratification of (r) in New York City department stores. In *Sociolinguistic Patterns*. University of Pennsylvania Press: 43–54.

** אין לשנות את מרכיבי הציון הסופי במהלך הסמסטר.
 *** על המורה להודיע מראש על סוג הבחנים ומועדם.